

Pridnost in lenoba.

§ 8. Delaj zadovoljno in veselo !

Ko bi kdo zastavil zastavico : V čem se loči pridni delavec od lenuha? bi se pač morala glasiti odgovetka : Med pridnim in lenim človekom je zlasti ta razloček, da je pridni delavec vesel svojega dela in ga ljubi; lenuhu pa mrzi delo in ga sovraži.

S tem je pa že tudi odkazana pot, po kateri se najložje dospe do pridnosti: odločno odstranjajmo, kar nam greni delo in ga kaže v neprijetni luči; obratno pa radi presoajmo to, kar nam zbuja veselje do dela.

1. Prva reč, ki nam krati veselje do dela, je neko naravno nasprotstvo, neka mržnja do dela, ki je že v človeški naravi. Delo je namreč kaznen za greh, in ta lastnost dela se ne dá nikjer zatajiti. Nekateri ljudje so sicer že po svoji naravi bolj delavni nego drugi; vendar tudi tem dobrim ljudem delo večkrat preseda, zlasti se jim čestokrat upirajo ona dela, ki jih nakladajo stanovske dolžnosti.

Zoper tako prirojeno lenobo ni drugega pomočka nego zatajevanje in premagovanje samega sebe. Pridnost je namreč že sama obsebi čednost, ker brez pridnosti ni tudi nobene druge temeljite čednosti. Katekizem nas pa uči, da se čednost pridobi le tako, ako „se v dobrem stanovitno vadimo“. Torej tudi pridnost zahteva stanovitnih vaj. Take vaje se morajo pa že zgodaj začeti. Že otroci naj se po svojih močeh boré zoper lenobo in zložnost, in sicer s tem, da redno in natanko opravljajo ona dela, katera jim odkazujejo starši in vzgojitelji. Mlad poležuh bode tudi star lenuh. Kdor se pa že v mladosti privadi pridnega dela, bode tudi pozneje delal z veselim srcem.

2. Mnoge odvrča od pridnosti misel, da je delo poniževalno, da so zato nesrečni, ker morajo delati, ter javkajo: „Zakaj je nas Bog tako kaznoval, da se moramo mučiti z delom“ itd.

Tako mišljenje je zelo napačno. Nobeno pošteno delo ni sramotno, naj si bo še tako preprosto in nizkotno. Vsak delavec, tudi v najnižjem stanu, je vreden spoštovanja in časti, ako zvesto in vestno opravlja dolžnosti svojega stanu. Pomislite vendar: Ali si je Jezus Kristus, Kralj nebes in zemlje, kdaj kaj izbral med opravili? Ali ni vselej opravil kar vsega od kraja, kar sta mu nalagala njegova Mati in njegov rednik in kar je zahtevalo njegovo poslanstvo na zemlji? Vsako delo stori radovoljno in natanko, nobeno mu ni prenizkotno, nobeno preslabo. Nikdar ni rekel: „To je preslabo, to ni zame, to ni mene vredno.“ Tudi pozneje v svojem javnem delovanju ni nobenkrat vprašal: ali je delo poniževalno, marveč radovoljno je storil vselej vse, kar je bila volja božja. Gobavca, ki se ga je vse balo, se je dotaknil z roko in ga ozdravil. Pri zadnji večerji je s svojimi božjimi rokami, ki vzdržujejo vesoljstvo, umival noge svojim apostolom, preprostim ribičem; poklekne celo k nogam svojega izdajalca! Kralj vseh kraljev opravlja delo, ki je namenjeno najslabšemu hlapcu pri hiši!

Res, tudi mi si ne bomo nikdar pridobili prave pridnosti, ako ne bomo zadovoljni z onim delom, ki nam ga je odločila božja previdnost. Pa še več zahtevam: ne le zadovoljni bodimo, marveč veseli, navdušeni, ponosni! Ponosni bodimo na svoj stan in navdušeni za opravila, ki jih zahteva od nas! „Učenec sem!“ naj ponosno reče že abecedar, „nebeški Kralj tako hoče, zato se hočem zelo pridno učiti.“

„Dijak sem“, naj se ponaša bolj odrasli učenec; „božja naredba je odločila tako, s pridnim učenjem in lepim vedenjem si hočem nakloniti božjo ljubezen.“ — S ponosom se naj kmet potrka na prsi: „Kmet sem! Kot kmet poštenjak hočem živeti in umreti!“ — Ponosno naj se zaveda posel in delavec: „Posel sem! delavec sem! Bog je tako hotel, in tudi jaz hočem tako! Vesel sem svojega stanu.“ — Celo pastirček naj ponosno poje pri svoji čredi: „Pastirček sem po božji volji; veselo žvižgam in pojem; rad bi vedel, kdo bi me prekosil!“

Tako naj bi ravnali vsi po vrsti; vsakdo bodi zadovoljen s svojim stanom, celo ponosen in navdušen za to, kar je: potlej pojde dobro in urno izpod rok slehrno delo.

3. Večkrat se človeku pristudi delo zato, ker je naporno, težko.

Tukaj je lahko dvojno mogoče: ali je delo res pretežko in presega delavčeve moči, ali pa je delavec preboječ in se mu le zdi, da je pretežavno njegovo delo, ker se preveč smili — sam sebi.

Ako je delo res pretežko, nam velevala pamet, da si preberimo ter izvolimo to, za kar smo zmožni. Starši in vzgojitelji bi morali modro presoditi zmožnosti svojih gojencev; pa tudi spoznanje samega sebe je tu prepotrebno. Le prerado pa se zgodi, da smo preveč boječi in nezaupni, ker nam lenoba rada slika delo pretežko, dasi v resnici ne presega naših moči. Pri težavnih delih je dobro, da si ne predstavljamo kar vsega dela hkrati, marveč si ga razdelimo ter se pogumno lotimo prvega oddelka in napredujemo veselo dalje do drugega, tretjega itd. Dijak naj si ne ogleduje vse dolge lestve tja do osme šole, marveč najprej naj se pogumno in veselo loti prvega razreda in ko je z dobrim uspehom dovršil tega, naj ga šele začne skrbeti drugi itd. Pa tudi vseh zahtev enega razreda naj si ne stavi hkrati pred oči, marveč z vso vnemo naj se loti naloge enega dne — to naj izvršno izvrši in tako naj nadaljuje dan na dan, pa bo gotovo čimdalje bolj vesel svojega vrlega delovanja. Slično naj ravnajo tudi drugi delavci. Tu velja pregovor starih Latincev: „Divide et impera — Razdeli si in vlada!“

4. Veselje do dela nam jemlje tudi bojazljivost, da naše delo ne bo imelo uspeha. Vsled človeške slabosti ali božje naredbe se nam večkrat primeri v življenju, da ne dosežemo tega, za kar smo se trudili. Godi se nam gostokrat, kakor sv. Petru, ki je potožil Gospodu: „Vso noč smo lovili, pa ničesar nismo ujeli!“

Nevarnost je tu res velika, da nam ne bi neuspehi ukratili vsega poguma in veselja do dela. Pa

moder človek si zna pomagati. Najbolj ga tolaži misel, da naše delo ni nikdar zastoj, ako ga opravljamo iz dobrega namena. Bog ne gleda na uspehe, marveč na našo dobro voljo in naš naporni trud. Svet vpoštevaja le uspehe, za delo kot tako se ne zmeni; Bog pa plačuje le delo, če ne že tukaj na zemlji, pa gotovo tam v večnosti. Bogoljubni človek se tudi po neuspešnem trudu zopet povrne k delu in utolažen vzdikne, kot nekda sv. Peter: „Gospod, na tvojo besedo zopet vržem mreže na lov!“

5. V obče pa opazujemo, da se ljudje tembolj plašijo dela, čimbolj zanemarjajo sami sebe in čimmanj se trudijo za pravo popolnost.

Skrbimo za čisto srce, ker le človek, ki ima mirno vest, more biti istinito vesel. Kdor pa je sploh zadovoljen in vesel, bode gotovo tudi vesel pri svojem delu. Trudimo se za krščansko popolnost in izoliko sploh, posebej pa se učimo, da bomo res izurjeni in spretni v delih svojega poklica, ker vsako polovičarstvo posebno nasprotuje pridnosti. Delajmo temeljito, ker površno in hlastno delo ne more dati delavcu pravega veselja. Končno moram poudarjati še to, da nas bo delo tembolj veselilo, čimbolj bomo spoznali njega plemenitost, dolžnost in korist — kar ravno želi doseči „Angelček“ s temi-le sestavki.

* * *

Podobica Matere božje. Blaženi župnik Ivan Vianney je hodil s svojim starejšim in močnejšim bratom Francem v vinograd zemljo okopavat. Hudo se je zdelo pridnemu dečku, da ne more pri delu dohajati močnejšega brata. Nekega dne pa vzame s seboj podobico Matere božje, ki jo je bil dobil v samostanu v dar, in predno se začne delo, jo položi nekoliko stopinj pred seboj na tla, v srcu pa moli, naj mu pomaga ljuba Mati božja, da bode mogel vedno dohajati brata. Kadar je prikopal do podobice, jo je zopet za nekaj stopinj naprej preložil. Molitev in misel na Mater božjo je pomagala. Zvečer je skoro nevoljen pripovedoval France doma, da ni mogel prehiteti svojega brata.

Nepremagljiva vztrajnost. Neki mož je opazoval mravljo, koliko se je trudila, da bi donesla trščico navrh svojega domovja. Trščica pa je bila večja nego mravlja ter ji je zopet in zopet odpadla. Vkljub temu je vselej zopet pobrala težko breme. Devetindvajsetkrat je že prinesla trščico do vrha; ravnoličkrat se je zopet zavalila s svojim bremenom po strmini. — Že je mislil mož, da bode utrujena živalca opustila svoje neuspešne poizkuse; pa ni se dala oplašiti. Tridesetič pobere svoje breme, in glej, zdaj ga res prinese navrh mravljišča.

Jako izpodbudno je opazovati **vesele živali** — **delavke**. Kako veselo si n. pr. ptičice iščejo in nabirajo hrane; s koliko vnemo si znašajo in grade svoja gnezda; pa kako temeljito je to njih delo, — kako umetna in dovršena so mnoga gnezdeca! — Kdo ne bi strmel, ako opazuje pridne čebele, kako veselo brné po dišečem ajdovem cvetju, s kako radostjo prinašajo domov sladko breme in s koliko vnemo opravljajo v panju domača opravila! — Ali poglej bistre konjiče; kar vidi se jim, kako so veseli, ko jih hlapec naprega, in komaj čakajo, da se oglasi voznikovo geslo: „hi!“ In — kako zvonko zapekečejo podkve, kako se pokadi prah za njimi po cesti! — Opazuj lovskega psa, s kako vnemo opravlja svoj lovski posel, ako je res „pridna živalca“. O pasjih lenuhih pa pravi pregovor: „Žalostno je, če je treba psa nesti na lov!“ Žalostno je tudi, če je treba delavca siliti in priganjati k delu.

Vojaška godba. Kako močna opora je veselje, vidimo pri vojakihi. Naj so vsled dolgih in napornih vaj še tako utrujeni, vendar kakor nanovo poživljeni veselo korakajo dalje, ko se oglasi godba. Bridka je za vojake ura, ko je treba v boj in se sprijazniti z mislijo, da morda gredó v smrt. Pa „banda“ zaigra veselo koračnico, in pogumno planejo na sovražnika, hité v smrtonosni ogenj!

Naši pridni delavci po gozdih, njivah in travnikih pa si znajo godbo nadomestiti z veselim petjem in si tako lajšati in slajšati težko in trpko breme naporenega dela.
